

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського
Кафедра права, філософії та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Протокол №1 від «28» серпня 2020 р
Завідувач кафедри проф. Чорний О.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчального курсу
«ЄВРОПЕЙСЬКЕ АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО»
Спеціальність 081 «Право»
Галузь знань 08 Право

2020 -2021 навчальний рік

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології

Протокол № 1 від “28”серпня 2020 року.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. юрид. наук, доцент А.М. Лазаренко

Мова навчання – українська.

1.ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Обсяг навчальної дисципліни (денна форма)
Статус навчальної дисципліни: нормативна Рік підготовки: 2 Семестри: 3 Кількість кредитів ECTS: 3	Загальна кількість годин: 90 Шифр та назва спеціальності: 081 «Право» Галузь знань 08 Право Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 18 Практичні: 16 Самостійна робота: 56 Вид контролю: залік

Навчальна дисципліна «Європейське антидискримінаційне законодавство» є однією із фундаментальних юридичних дисциплін, що посідають важливе місце у системі підготовки майбутніх фахівців-юристів. Термін «європейське антидискримінаційне право», на перший погляд, передбачає існування єдиної загальноєвропейської системи правил на протидію дискримінації. Насправді ж ця система складається з багатьох різноманітних компонентів. На разі національні суди і правозастосовчі органи не обмежені правовими аргументами сторін і зобов'язані самостійно визначити норми права, що підлягають застосуванню, на основі фактичних обставин, на які посилаються сторони. Сторони справи за допомогою своїх аргументів і доказів мають реальну можливість вибирати спосіб подання скарги на дискримінаційне поведіння. Це стає можливим завдяки принципу прямої дії права ЄС у 27 країнах – членах Союзу та принципу прямого застосування ЄКПЛ, що означає її обов'язковість для всіх держав – членів ЄС та Ради Європи (РЄ). Практичне значення європейської системи антидискримінаційного права проявляється в тому, що на законних підставах особа має можливість безпосередньо посилатися на антидискримінаційні інструменти і судову практику перед національними судами та органами влади. На разі важливо розуміти та застосовувати чинні антидискримінаційні механізми для захисту прав і свобод, законних інтересів людини і громадянина, знати правила їхнього використання, а також особливості їхньої дії в конкретних ситуаціях. Вивчення навчальної дисципліни сприятиме становленню сучасного всебічно-розвинутого висококваліфікованого фахівця-юриста, здатного на достатньому рівні репрезентувати у відносинах з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадянами, формувати та розвивати правові знання, уміння аналізувати нормативно-правові акти та інші документи; виробляти навички самостійного аналізу, умінь застосовувати отримані знання при оцінці конкретної ситуації; виробляти настанови на оволодіння професійними вміннями та навичками.

Структурна та тематична наповненість курсу покликані висвітлити чинні антидискримінаційні механізми для захисту прав і свобод, законних інтересів людини і громадянина, знати правила їхнього використання, а також особливості їхньої дії в конкретних ситуаціях. Вивчення дисципліни гармонійно поєднується з виховною роботою та програмою формування антидискримінаційної культури студентської молоді.

Програма курсу «Європейське антидискримінаційне право» підготовлена з урахуванням типових програм для вищих навчальних закладів. Вона передбачає висвітлення основних положень України та комплексних підходів до організації боротьби зі злочинністю. Навчальний курс «Європейське антидискримінаційне право» розрахований на студентів закладів вищої освіти з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Курс «Європейське антидискримінаційне законодавство» для студентів II курсу розрахований на III-й семестр, передбачає 18 лекційних, 16 практичних годин, а також 56 годин самостійної роботи. У змісті курсу можна виділити два змістові модулі.

Предметом дисципліни є закономірності та способи збереження гендерної рівності.

Програма навчальної дисципліни складається з 3-х кредитних модулів:

Кредитний модуль 1. Історичні передумови становлення європейського законодавства. Розвиток європейських правозахисних механізмів: сучасність і майбутнє.

Кредитний модуль 2. Сфера дії європейського антидискримінаційного законодавства. Застосування Конвенції поза межами сфери застосування права ЄС. Поняття дискримінації та її типи.

Кредитний модуль 3. Практики протидії дискримінації

Навчальна дисципліна «Європейське антидискримінаційне законодавство» призначена для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Вона є вибірковою навчальною дисципліною. Передумовами для вивчення цієї дисципліни є знання, навички й уміння, отримані студентами в межах дисциплін циклу загальної та професійної підготовки.

Метою навчальної дисципліни «Європейське антидискримінаційне право» є формування вмій та навичок у сфері європейського антидискримінаційного права. Комплексне ознайомлення діяльності Європейського Суду з прав людини, як одного з основних інститутів системи забезпечення прав людини, сприяє більш чіткому уявленню про форми взаємовідносин держави і суспільства, сутності демократичного ладу в цілому, де людина, її права і свободи повинні не тільки декларуватися, але і бути реальною цінністю.

Завдання. Завданнями навчальної дисципліни є:

- оволодіння знаннями про: дискримінаційне законодавство.
- розуміння правової природи та особливостей: видів дискримінації;
- вміння аналізувати та тлумачити норми європейського антидискримінаційного права;
- вироблення власних підходів до шляхів реформування та вдосконалення норм антидискримінаційного законодавства, їх практичному застосуванні на основі вивчення європейського антидискримінаційного законодавства.

Досягнення поставлених завдань дозволить сформувати у студентів систему знань із чинного законодавства України про кримінологію, отримати навички у розв'язанні конкретних професійних завдань, навички щодо протидії злочинності, що і є метою цього курсу.

Досягнення поставлених завдань дозволить сформувати у студентів систему знань із чинного законодавства України про трудове право, отримати навички у розв'язанні

конкретних професійних завдань, навички щодо здійснення порядку оформлення, зміни та припинення трудових відносин що і є метою цього курсу.

2 ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПШ	Компетентності
ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК 3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово
ЗК6	Навички використання комунікаційних технологій
ЗК 7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
ЗК10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
ЗК 11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми..
ЗК 14	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.
СК 3	Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.
СК 4	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
СК5	Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права
СК 6	Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації
СК 16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

3. Короткий зміст дисципліни.

Модуль 1. Правова природа європейського законодавства

Змістовний модуль 1. Історичні передумови становлення європейського законодавства. Розвиток європейських правозахисних механізмів: сучасність і майбутнє

Тема 1. Історичні передумови становлення європейського законодавства

Рада Європи та Європейська конвенція з прав людини. Антидискримінаційні директиви Європейського Союзу

Тема 2. Розвиток європейських правозахисних механізмів: сучасність і майбутнє.

Хартія основоположних прав ЄС. Договори ООН у сфері захисту прав людини. Приєднання Європейського Союзу до Європейської конвенції з прав людини.

Модуль 2. Загальні питання антидискримінаційного європейського законодавства

Змістовний модуль 2. Сфера дії європейського антидискримінаційного законодавства. Застосування Конвенції поза межами сфери застосування права ЄС. Поняття дискримінації та її типи

Тема 3. Сфера дії європейського антидискримінаційного законодавства

Природа конвенційної заборони дискримінації. Сфера дії антидискримінаційних директив ЄС

Тема 4. Застосування Конвенції поза межами сфери застосування права ЄС

Приватна сфера: особисте і сімейне життя, всиновлення, житло та шлюб. Участь у політичному житті: свобода вираження поглядів, зібрання та об'єднання і вільні вибори. Діяльність правоохоронних органів. Контекст кримінального права

Тема 5. Поняття дискримінації та її типи, характеристика ознак за якими забороняється дискримінація

Поняття та загальна характеристика дискримінації. Пряма дискримінація. Непряма дискримінація. Дискримінації за ознакою статі. Дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації. Дискримінації на підставі обмежених можливостей особи. Ввікова дискримінація. Дискримінація за расовим та етнічним походженням, кольором шкіри і належністю до національних меншин. Дискримінація за ознакою громадянства або національного походження. Дискримінація за ознакою релігії чи переконань, Дискримінація за мовною ознакою. Дискримінація за соціальним походженням, народженням та майновим станом. Дискримінація за політичними чи іншим поглядами

Тема 6. Протидія дискримінації за європейським законодавством

Запобігання дискримінації згідно з антидискримінаційними директивами ЄС. Попередження дискримінації згідно з перспективами ЄСПЛ. Заходи попередження дискримінації (собливі, спеціальні заходи).

Тема 7. Антидискримінаційне законодавство в Україні

Особливості правового регулювання протидії дискримінації в Україні. Основні прояви дискримінації в Україні та шляхи їх подолання. Імплементация європейських практик щодо протидії дискримінації в Україні.

4. Організація навчання.**Тематичний план**

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Правова природа європейського законодавства					
Змістовний модуль 1. Історичні передумови становлення європейського законодавства. Розвиток європейських правозахисних механізмів: сучасність і майбутнє					

1	Історичні передумови становлення європейського законодавства	14	2	2	10
2	Розвиток європейських правозахисних механізмів: сучасність і майбутнє	16	2	2	12
Всього за модуль 1		30	4	4	22
Модуль 2. Загальні питання антидискримінаційного європейського законодавства					
Змістовний модуль 2. Сфера дії європейського антидискримінаційного законодавства. Застосування Конвенції поза межами сфери застосування права ЄС. Поняття дискримінації та її типи					
3	Сфера дії європейського антидискримінаційного законодавства	8	2	2	4
4	Застосування Конвенції поза межами сфери застосування права ЄС	9	2	2	5
5	Поняття дискримінації та її типи, характеристика ознак за якими забороняється дискримінація	13	4	4	5
Змістовний модуль 3. Практики протидії дискримінації					
6	Протидія дискримінації за європейським законодавством	14	2	2	10
7	Антидискримінаційне законодавство в Україні	16	4	2	10
Всього за модуль 2		60	14	12	34
Разом за курс		90	18	16	56

5. Тематика практичних занять.

Модуль I

Тема 1. Історичні передумови становлення європейського законодавства

План

1. Рада Європи та Європейська конвенція з прав людини
2. Антидискримінаційні директиви Європейського Союзу

Тема 2. Розвиток європейських правозахисних механізмів: сучасність і майбутнє

План

1. Хартія основоположних прав ЄС
2. Договори ООН у сфері захисту прав людини
3. Приєднання Європейського Союзу до Європейської конвенції з прав людини

Тема 3. Сфера дії європейського антидискримінаційного законодавства

План

1. Природа конвенційної заборони дискримінації
2. Сфера дії антидискримінаційних директив ЄС

Тема 4. Застосування Конвенції поза межами сфери застосування права ЄС

План

1. Приватна» сфера: особисте і сімейне життя, всиновлення, житло та шлюб
2. Участь у політичному житті: свобода вираження поглядів, зібрання та об'єднання і вільні вибори
3. Діяльність правоохоронних органів
4. Контекст кримінального права

Тема 5. Поняття дискримінації та її типи

План

1. Поняття та загальна характеристика дискримінації
2. Пряма дискримінація
3. Непряма дискримінація

Тема 6. Загальна характеристика ознак за якими забороняється дискримінація

План

1. Дискримінації за ознакою статті. Дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації
2. Дискримінації на підставі обмежених можливостей особи.
3. Ввікова дискримінація
4. Дискримінація за расовим та етнічним походженням, кольором шкіри і належністю до національних меншин
5. Дискримінація за ознакою громадянства або національного походження. Дискримінація за ознакою релігії чи переконань,
6. Дискримінація за мовною ознакою. Дискримінація за соціальним походженням, народженням та майновим станом
7. Дискримінація за політичними чи іншим поглядами

Модуль II

Тема 7. Протидія дискримінації за європейським законодавством

План

1. Запобігання дискримінації згідно з антидискримінаційними директивами ЄС
2. Попередження дискримінації згідно з перспективами ЄСПЛ
3. Заходи попередження дискримінації (собливі, спеціальні заходи)

Тема 8. Антидискримінаційне законодавство в Україні

План

1. Особливості правового регулювання протидії дискримінації в Україні
2. Основні прояви дискримінації в Україні та шляхи їх подолання
3. Імплементация європейських практик щодо протидії дискримінації в Україні

6. Завдання для самостійної роботи.

Студенти виконують реферативні завдання (презентації) або міні-дослідження (есе) з обраної проблематики за погодженням із викладачем.

Теми презентацій (самостійна робота)

4. Історичні передумови становлення європейського законодавства
5. Розвиток європейських правозахисних механізмів: сучасність і майбутнє
6. Розвиток типології дискримінації в антидискримінаційному праві Європейського Союзу
7. Права жінок та гендерна рівність
8. Особливості європейського правового поля щодо рівності прав жінок і чоловіків.
9. Директива Ради 79/7/ЄЕС від 19 грудня 1978 р. про поступове запровадження принципу однакового підходу до чоловіків і жінок у сфері соціального забезпечення
10. Гендерна дискримінація у доступі до праці й послуг: оцінка стану впровадження Україною антидискримінаційних Директив Ради ЄС
11. Директива Ради 2004/113/ЄС від 13 грудня 2004 р. про імплементацію принципів рівності чоловіків і жінок у доступі до товарів і надання послуг
12. Директива Ради 2006/54/ЄС від 5 липня 2006 року про реалізацію принципу рівних можливостей і рівноправного ставлення щодо чоловіків та жінок у питаннях працевлаштування і зайнятості
13. Директива 2010/18/ЄС про імплементацію переглянутої Рамкової угоди про відпустку по догляду за дитиною
14. Вбивство чи можливість вибору: як міжнародне право регулює питання абортів.
15. Впровадження антидискримінаційного права: етнополітичний аспект.

7. Політика дисципліни та оцінювання

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Рівень теоретичної підготовки студента визначається під час його усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях, під час складання заліку (V семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та ґрунтовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

Студент може отримати **5 балів** (“відмінно”), якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питання та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується юридичною термінологією.

Студент може отримати **4 бали** (“добре”), якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання, не всі основні проблеми визначені чітко, не розкриті досить повно та ґрунтовно; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; студент в основному правильно користується юридичною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного.

Студент може отримати **3 бали** (“задовільно”), якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї точки зору щодо більшості проблем; студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного.

Студент може отримати **2 бали** (“незадовільно”), якщо його відповідь не відповідає змісту питання, основні проблеми не визначені і не розкриті; доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні; студент майже не користується юридичною термінологією.

Рівень володіння професійно-методичними вміння визначається під час виконання студентом практичного завдання (аналіз запропонованої практичної ситуації з точки зору застосування норм права, складання власного варіанту її вирішення) на практичних заняттях, при виконанні завдань самостійної роботи, під час складання заліку (V семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- точність та повнота виконання практичного завдання;
- обґрунтованість правового аналізу конкретної теми з точки зору їх відповідності принципам навчання, вимогам поетапного формування навичок і вмінь.

Студент може отримати **5 балів** (“відмінно”) або «зараховано», якщо завдання виконане ним повністю, є комунікативно орієнтованим, відповідає вимогам поетапного формування навичок і вмінь та принципам навчання ІМ, відбиває специфіку навчання правового матеріалу, демонструє володіння студентом юридичною термінологією. За розробку, що в основному відповідає вимогам, виконане повністю, проте має незначні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, невелику кількість термінологічних помилок, що не перешкоджають розумінню змісту, він може отримати **4 бали** (“добре”) або «зараховано». Практичне завдання, яке виконане частково, має серйозні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, містить значну кількість помилок, оцінюється **3 балами** (“задовільно”) або «зараховано». Завдання, яке майже чи повністю не відповідає встановленим викладачем вимогам, демонструє недоречне вживання методичних термінів, оцінюється **0-2 балами** (“незадовільно”) або «незараховано».

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, теорії держави і права, юридичної деонтології тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання

- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

8. Розподіл балів за рейтинговою системою

№	Назва теми	Всього балів	Практичні заняття	Індивідуальні завдання	Контроль роботи	Самостійна робота
Модуль 1. Правова природа європейського законодавства						
Змістовний модуль 1. Історичні передумови становлення європейського законодавства. Розвиток європейських правозахисних механізмів: сучасність і майбутнє						
1	Історичні передумови становлення європейського законодавства	16	5	5	5	1
2	Розвиток європейських правозахисних механізмів: сучасність і майбутнє	16	5	5	5	1
Всього за модуль 1		32	10	10	10	2
Модуль 2. Загальні питання антидискримінаційного європейського законодавства						
Змістовний модуль 2. Сфера дії європейського антидискримінаційного законодавства. Застосування Конвенції поза межами сфери застосування права ЄС. Поняття дискримінації та її типи						

3	Сфера дії європейського антидискримінаційного законодавства	11	5	2	2	2
4	Застосування Конвенції поза межами сфери застосування права ЄС	12	5	2	2	3
5	Поняття дискримінації та її типи, характеристика ознак за якими забороняється дискримінація	17	10	2	2	3
6	Протидія дискримінації за європейським законодавством	12	5	2	2	3
7	Антидискримінаційне законодавство в Україні	16	10	2	2	2
Всього за модуль 2		68	35	10	10	13
Разом за курс		100	45	20	20	15

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	9	5	до 45
Індивідуальне завдання	2	10	до 20
Самостійна робота ¹	1	15	до 15
Підсумкова контрольна робота	2	10	до 20
Залік			до 100

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку

¹ Самостійна робота є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не виконав самостійну роботу до екзамену не допускається.

90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно можливістю повторного складання	3 не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно обов'язковим повторним вивченням дисципліни	3 не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Перелік питань для підсумкового контролю знань:

1. Рада Європи та Європейська конвенція з прав людини
2. Антидискримінаційні директиви Європейського Союзу
 3. Хартія основоположних прав ЄС
 4. Договори ООН у сфері захисту прав людини
 5. Приєднання Європейського Союзу до Європейської конвенції з прав людини
 6. Природа конвенційної заборони дискримінації
 7. Сфера дії антидискримінаційних директив ЄС
 8. Приватна» сфера: особисте і сімейне життя, всиновлення, житло та шлюб
 9. Участь у політичному житті: свобода вираження поглядів, зібрання та об'єднання і вільні вибори
 10. Діяльність правоохоронних органів
 11. Контекст кримінального права
 12. Поняття та загальна характеристика дискримінації
 13. Пряма дискримінація
 14. Непряма дискримінація
 15. Дискримінації за ознакою статті.
 16. Дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації
 17. Дискримінації на підставі обмежених можливостей особи.
 18. Вікова дискримінація
 19. Дискримінація за расовим походженням
 20. Дискримінація за етнічним походженням,
 21. Дискримінація за кольором шкіри
 22. Дискримінація за належністю до національних меншин
 23. Дискримінація за ознакою громадянства
 24. Дискримінація за ознакою національного походження.
 25. Дискримінація за ознакою релігії
 26. Дискримінація за переконаннями,
 27. Дискримінація за мовною ознакою.

28. Дискримінація за соціальним походженням
29. Дискримінація за народженням
30. Дискримінація за майновим станом
31. Дискримінація за політичними чи іншим поглядами
32. Запобігання дискримінації згідно з антидискримінаційними директивами ЄС
33. Попередження дискримінації згідно з перспективами ЄСПЛ
34. Заходи попередження дискримінації (собливі, спеціальні заходи)
35. Особливості правового регулювання протидії дискримінації в Україні
36. Основні прояви дискримінації в Україні
37. Шляхи подолання дискримінації в Україні
38. Імплементация європейських практик щодо протидії дискримінації в Україні

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Конспекти лекцій з дисципліни, мультимедійні презентації, тестові завдання, підсумкова контрольна робота, методичні рекомендації:

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна нормативна база:

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція). Довідник для членів парламенту. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/1680096e45>.
2. Конституція України від 28.06.1996 р.; в ред. від 30.09.2016 р.
3. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р.
4. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р.
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р.
7. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р.
8. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21 грудня 1965 р.
9. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р.

Основна література:

1. Навчальний посібник у сфері протидії торгівлі людьми для суддів та прокурорів. Ознайомчі матеріали для держав-членів ЄС, асоційованих членів і держав-кандидатів на вступ. Міжнародний центр розвитку міграційної політики. – Відень, 2006.
2. Практичний посібник з аргументації у справах щодо дискримінації / Упорядники: С. Заєць, Р. Мартиновський. – Рада Європи, 2015 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016803034ea>.
3. Посібник з європейського антидискримінаційного права / Агенція Європейського Союзу з питань основоположних прав, Європейський суд з прав людини. – 2011 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fair.org.ua/content/library_doc/FRA_Case_Law_Handbook_UKR_WEB.pdf.

4. Судове вирішення справ у спорах, пов'язаних із гендерною дискримінацією: збірка кращих практик / Упорядники: Олена Уварова, Марія Ясеновська. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2016. – 192 с.

Допоміжна література:

1. Боротьба з насильством щодо жінок та домашнім насильством в Україні, відповідність окремих законів України вимогам Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами. Аналітичний звіт, підготовлений та відредагований Хав'єром Тручеро Куевас і Ганною Христовою для Ради Європи за участю Миколи Хавронюка. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rm.coe.int/CoERMPublicC>

2. Виявлення, попередження та розслідування злочинів торгівлі людьми, вчинених із застосуванням інформаційних технологій (проект): навч. курс / [В. Гузій, Д. Девіс, В. Дубина, М. Каліжевський, О. Манжай, В. Марков]. – К., 2015. – 158 с.

3. Дудоров О.О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики) : практ. порадник / О.О. Дудоров; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Сєверодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2018. – 92 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lduvs.edu.ua/wp-content/uploads/Docs/books/Дудоров_порадник_секс.злочини.pdf

4. Запобігання та боротьба з насильством щодо жінок та домашнім насильством в Україні: збірка публікацій проекту // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.coe.int/uk/web/stop-violence-against-women-ukraine/publications/project>.

5. Національне дослідження «Бар'єри, механізми і належні практики в сфері доступу жінок до правосуддя в Україні» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806b0f41>.

6. Питання заборони та протидії дискримінації. Методичні рекомендації для юристів / Упорядник : Г. Христова. Рада Європи, 2015 [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016803040d8>.

7. Практика кримінального правосуддя і насильство щодо жінок. DCAF, Ла Страда Україна. Київ, 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.legalaid.gov.ua/images/docs/Criminal%20justice%20practice%20and%20violence%20against%20women_ukr.pdf

8. Рівність за ознакою статі в економічній сфері: зобов'язання України перед ЄС (ключові Директиви ЄС щодо забезпечення гендерного балансу на ринку праці та в професійній діяльності, їх розвиток у практиці Суду Справедливості) / Упорядник О.О. Уварова. – Х. : Видавництво «НТМТ», 2015.

9. Харитоновна О.В. Ключові засади гендерної політики в кримінальному праві України та основні напрями реформ щодо протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству. Науково-практичний посібник / О.В. Харитоновна. – Харків: ТОВ «Видавництво “Права людини”», 2018. – 344 с.

10. Фільм «Посол Советского Союза» (реж. Г. Натансон, СРСР, 1969);

11. Фільм «La Liste de Carla» (реж. Marcel Schürbach, Швейцарія, 2006).

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <https://court.gov.ua/> -офіційний веб портал судової влади в Україні.
2. <http://www.gp.gov.ua> –офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.
3. <http://www.minjust.gov.ua> –Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
4. <http://www.mvs.gov.ua> –офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.
5. <http://www.nbu.gov.ua> –сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.
6. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws> -Законодавство України
7. Відео: CEDAW Швидко та стисло: Принцип дійсної рівності <https://youtu.be/QlfWDg-iquM>.
8. Відео: CEDAW Швидко та стисло: Принцип недискримінації // <https://youtu.be/cLydkVnPUjk?list=PLsyMqce-DX4LX1XxaCu75aD-1a7sMdYzv>.
9. Відео: CEDAW Швидко та стисло: Принцип зобов'язань держави // <https://youtu.be/BDd0Ca0JDpc?list=PLsyMqce-DX4LX1XxaCu75aD-1a7sMdYzv>.